

Sós R. Eszter a *Számár a torony tetején* előadásáról - KRITIKA

Fodor Tamás szívügyének érzi a gyermekközönség minőségi kiszolgálását.

"Higgyék el nekem, ha egyszer átalakultak, a dolgozó emberek meg tudják majd mászni a művészet és a kultúra csúcsait" - mondta az idealista Marc Chagall, kinek volt oka az optimizmusra, hiszen a mesebeli szegény ember legkisebb gyermekéhez hasonlóan jutott el egy nélkülöző orosz család sarjaként az örökké nyüzsgő Párizsba, s vált még életében megbecsült művésszé. Azonban az ő sorsából is kitűnik, hogy ennek a csúcsnak a meghódítását sokkal korábban kell elkezdeni: még mielőtt az a bizonyos dolgozó lét el nem tompítja az ártatlanság, gondtalanság és határokat nem ismerő fantázia szülte kreativitást. A gyermekeket, nemcsak mint a kultúra majdani, hanem mint a jelenlegi közönségét is nevelni kell, trenírozni a befogadásra, a megértésre, a véleménynyilvánításra és az alkotás örömére. Ha nem ezt tesszük, ha egy nemzedéket egészen egyszerűen „kihagyunk” a művészi értékek megbecsülésére irányuló terelgetésből, akkor a kultúra számukra csak valamiféle avított, porosodó dísz tárggyá válik, melytől egy nagytakarítás alkalmával könnyedén válnak majd meg: szemétként hajítják, hogy helyére valami giccses és értéktelen kacatot helyezzenek. A tét tehát nagy, talán fel sem fogjuk, hogy mennyire.

A Stúdió K önfelelt gyermek- (és felnőtt) arcait látva, jóleső érzéssel tölti el az embert annak reménye, hogy nincs minden veszve. Még akkor sem, ha tudjuk, hogy az idén még hatos, jövőre már (feltehetően) hármas, avagy szakszerűen megfogalmazva, csak „pályázati úton támogathatóként” aposztrófált kategória létbizonytalansága minden bizonnal rányomja bélyegét a mindennapi munkára. Ez a presszió azonban láthatatlan marad a Stúdió K-ba érkező számára. Mesevilágba toppan a néző, egyé válik hatéves és hatvanéves, ugyanolyan izgalommal várják, hogy megszólaljon a gong, melyet Fodor Tamás mint a hely jószágos, öreg szelleme szólaltat meg, hogy aztán kezdődhessen a kilencvenpercnyi varázslat.

A *Számár a torony tetején* című zenés mesejáték Chagall képeink ihletéséből született, és az előadáson rendre meg is elevenednek a festő legismertebb alkotásainak helyszínei és figurái. A cirkusz, Párizs utcái, az Eiffel-torony, az öreg hegedűs alakja, az emberi tulajdonságokkal felruházott állatfigurák és legfőképpen a számos képén visszaköszönő

Hold, amely itt egyenesen a főszereplő, a nyughatatlan Boldizsár édesanyját személyesíti meg.

Őt indul el megkeresni Boldizsár, nagyszájú barátjával, Zebulonddal, a számmal. Útjukon számos megpróbáltatással kell szembenézniük. Előbb egy Múlovarnó és egy Bűvész ármánykodásai, majd a kapzsi Kakas és a Félfülű nyúl térítik el őket ideig-óráig céljuktól, később pedig a lápi Lidércek, az emberi és állati erőforrást kizsákmányolni próbáló Gazda és a hízelgő Lámpaoszlop. De a páros - csalafintaságának, elszántságának vagy éppen eredendő jóságának köszönhetően - mindig kimenekül a vesztes helyzetből. Végül Boldizsár bevégzi feladatát: a Chagall-képekről oly ismerős angyali lényként távozik a fellegekbe édesanyja után, hátrahagyva hű barátját, az Eiffel-torony tetején egyensúlyozó számarat.

A nézők között - életkortól függetlenül - Nagypál Gábor játéka aratja a legnagyobb sikert. Nem kis szerepe van ebben Zalán Tibor írónak, aki felnőtt és gyerekfűlnek egyaránt csengő nyelvezetű, mulattató történetében Zebulon szájaiba adja a legtöbb komikus megjegyzést, nyelvi leleményt, rímjátékot. A számár hamisítatlan udvaribolond-figura: mozgásában szétszórt, modorában faragatlan, megszólalásaiban meggondolatlan, akárcsak szélesvásznú amerikai rokona, a *Shrek* című animációs film közkedvelt karaktere (bár kötve hiszem, hogy annak sikere bármilyen formában is közrejátszott volna jelen bábelőadás központi alakjának megalkotásában). Lovas Dániel alkatánál, hangja fiatalos légységénél fogva predesztinált az álmodozó Boldizsár szerepére, melyben derekasan helyt is áll. Igazán emlékezetes marad a cirkuszi munkába belefásult, két, megátalkodottságában is együgyű figura, a Kakas és a Félfülű nyúl. Előbbi a jobbára hangban, mint mozgásban erős Sütő András Miklós, utóbbi az önmagát bravúrosan, szinte láthatatlanul bábja mögé helyező Nyakó Júlia megformálásában. Spilák Lajos Nagyapója és Bűvésze parádés alakítás, és telitalálat Homonnai Katalin önimádó Békája is.

A festő képi világa és színhasználata („csillogó higany, s kék lélek ömlik el vásznaimon...” - jellemezte egykor önmaga művészetét) a bábokra és a díszletre egyaránt rányomja a bélyegét. A bájosan naiv, nyílt tekintetű figurák és a szürreális elemeket természetes anyagokkal kombináló térkompozíció és díszlet Németh Ilonát dicsérik.

Fodor Tamás szívügyének érzi a gyermekközönség minőségi kiszolgálását. Ez nem csak abból érződik, hogy ismét olyan darabot rendezett, amely szellemi mannaként szolgálhat minden tíz év alattinak vagy azoknak, akik szeretik másfél órára újra megtapasztalni az elkápráztatás csodáját, hanem abból is, ahogy a közönségét „tereli”. A szünet után például így szól a gyerekekhez: figyelmeztessétek szüleiteket, hogy ne zavarják az előadást ropis zacskók és csokoládépapírok zörgésével. Így születik az új néző, ilyen egy igazi beavató előadás, ez a példaértékű színházi nevelés - és még sorolhatnám a divatos és hangzatos jelzőket a Stúdió K előadása kapcsán. De helyette - maradva a történetnél - ennyi is elég: a számból is lehet táltos paripa, ha végigjárja az utat, és csúcsra ér.

Zalán Tibor: *Számár a torony tetején*

Bábok és tér: Németh Ilona. Zene: Spilák Lajos. Fény: Fodor Gergely. Munkatársak: Tóth Réka Ágnes e. h., Lipták Noémi, Swierkiewicz Áron.

Rendező: Fodor Tamás.

Szereplők: Lovas Dániel, Nagypál Gábor, Homonnai Katalin, Spilák Lajos, Nyakó Júlia, Sütő András Miklós.

Stúdió K Színház, 2012. február 25.